

Veřejná ochránkyně práv
Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.

V Brně dne 6. června 2016
Sp. zn.: 6994/2014/VOP/HZ

Vážený manželé J.,

obrátili jste se na mě s podnětem proti Městskému úřadu Hořice ve věci zprostředkování náhradní rodinné péče a průběhu sociálních šetření ve Vaší domácnosti. Jak víte, zahájila jsem šetření, během něhož pověřeni právníci mé kanceláře navštívili úřad, hovořili se sociální pracovnící Evou Pavlovou a její nadřízenou Bc. Vendulou Raisovou. Seznámila jsem se s informacemi od sociálních pracovníků, se spisovou dokumentací dětí a se správním spisem, který se týká Vaší žádosti o zařazení do evidence osob vhodných stát se pěstouny.

Nyní k Vaší rodinné situaci a postupu úřadu. O dva sourozence, patnáctiletou Adélu a čtrnáctiletého Adama, se staráte již 13 let. Převzali jste je do předpěstounské péče v těžké době, kdy jim zemřela matka a jejich otec byl ve výkonu trestu odnětí svobody. Později byl otec zbaven rodičovské odpovědnosti a soud Vás ustanovil poručníky dětí. Uvedli jste, že se sociální pracovníce při návštěvách ve Vaší rodině chovají nevhodně, vytýkají Vám, že z dávek pěstounské péče nehradíte Adéle ortopedickou obuv, a že po Vás požadují, abyste děti nutili do zájmových kroužků, k nimž nemají vztah. Sdělili jste mi, že na takové aktivity Vám scházejí finanční prostředky. Také jste uvedli, že jste měli jiný názor než sociální pracovníce na ortopedickou operaci Adély. Dalším tématem, na které jste si stěžovali, byl nevstřícný přístup sociálních pracovníků k Vaší touze pečovat o další dítě v rámci pěstounské péče. Tvrdili jste, že sociální pracovníce Vás odrazuje od zprostředkované pěstounské péče a nabízí Vám do péče děti ze širší rodiny, ačkoliv Vy máte zájem pečovat o nepříbuzné dítě.

Své výhrady jste vyjádřili ve stížnosti na sociální pracovníce, kterou tajemník úřadu Mgr. Michal Kuchta vyřídil jako nedůvodnou v únoru loňského roku. Souhlasím s tajemníkem úřadu, že sociální pracovníce se musí při návštěvách dětí v náhradní rodinné péči zaměřit na zdravotní stav dětí a jejich zájmovou činnost, která podporuje všestranný rozvoj dětí. Na tom rovněž nespátřuji nic nevhodného ani obtěžujícího pro Vás, kterým byla svěřena úloha poručníků dětí. **Náhradní rodinná péče ze zákona¹ podléhá kontrole sociálních pracovníků, kteří se mají zaměřovat na výše uvedené oblasti a sledovat rozvoj dětí po fyzické i psychické stránce.** I přes to, že máte na věc jiný názor než sociální pracovníce, starosta města Hořice Aleš Svoboda mi sdělil, že **Vaše péče o děti je dobrá a úřad doposud nezvažoval uplatnění opatření ke zkvalitnění péče o svěřené děti.** Rovněž kladně se vyjadřovala sociální pracovníce Jaroslava Srkalová v dopisu pro soud ze dne 16. 1. 2014: „...k péči poručníků o nezletilé nemáme žádné připomínky, hospodaří řádně s finančními prostředky vyplacenými na jejich osoby“.

¹ dle ustanovení § 19 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Ze spisové dokumentace dále vyplývá, že sociální pracovnice hovořila dne 16. 4. 2015 s paní J. o pěstounské péči pro nezletilou Barboru, která je sestrou adoptované zletilé dívky ve Vaší rodině. Na její dotaz jí měla paní J. odpovědět, že rozhodně tuto dívku do péče převzít nechce. Z textu odpovědi je zřejmé, že ji tento dotaz rozrušil, možná i rozhněval. **K tomu však musím uvést, že na dotazu sociální pracovnice neshledávám nic nesprávného či nevhodného.** Dívka je v ústavní výchově a Vy jste vychovali její sestru. Při svěřování dětí do náhradní rodinné péče se přitom ze zákona dává přednost příbuzným a Barbora je příbuznou paní J.

Poté, co jste podali žádost o zprostředkování pěstounské péče, Městský úřad Hořice postupoval tak, jak mu ukládá zákon o sociálně-právní ochraně dětí, shromáždil informace ve správním spisu, který postoupil krajskému úřadu. Doložili jste spolupráci s centrem pro rodinu A. Tajemník Vám zcela správně napsal, **že osvědčení z této organizace Vám nemůže nahradit přípravu na převzetí dalšího dítěte do rodiny.** Zprostředkování se provádí na úrovni krajských úřadů, jak jste již v průběhu času měli možnost poznat. Ze spisové dokumentace jsem zjistila, že Městský úřad Hořice zaslal krajskému úřadu vyjádření, že nemá výhrady k tomu, abyste byli zařazeni do evidence žadatelů vhodných se stát pěstouny, a podmínil to Vaším kladným psychologickým vyšetřením. Jak jsem se nedávno dozvěděla, vzali jste svoji žádost o zprostředkování pěstounské péče zpět, čímž se celý proces (správní řízení o zařazení do evidence osob vhodných se stát pěstouny) zastavil.

Vážení manželé J., v průběhu mého šetření vyšlo najevo, **že jste v žádosti o zprostředkování náhradní rodinné péče neuvedli své finanční potíže (insolvenční) související s dluhem ve výši téměř jednoho milionu korun,** jenž se stal předmětem soudního řízení o schválení oddlužení. Musím uvést, že zamlčení povinnosti splácet takto vysoký dluh, která v době trvání žádosti trvala již třetím rokem, vrhá stín na Vaši žádost o zprostředkování pěstounské péče. Do jiného světla se dostává také skutečnost, že Adéla nemá odpovídající zdravotní obuv a že Adam nemá zajištěné zájmové aktivity, byť o ně podle sociální pracovnice měl zájem. **Rozumím proto upozornění sociální pracovnice na tyto nedostatky.**

Poručenská péče znamená, že máte práva a povinnosti jako rodiče kromě vyživovací povinnosti. **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte,** který je Vám vyplácen na obě děti², je dávkou, která dětem nahrazuje výživné a **nemůže v žádném případě sloužit k úhradě Vašich dluhů ani k úhradě Vašich potřeb jako poručníků.**

Nebýt těchto dávek (a odměny pěstouna), doporučila bych Vám, abyste zvážili žádost **o dávku mimořádné okamžité pomoci** na zájmové kroužky, jestliže na ně nemáte dostatek finančních prostředků. Nejen Městský úřad Hořice, ale i farní charita došla k závěru, že byste jako poručníci měli děti podporovat v mimoškolních aktivitách, tzn. v zájmových kroužcích a v pobytech mimo rodinu, např. v době letních prázdnin na táboře, aby se děti začaly osamostatňovat. V příloze Vám zasílám leták o dávkách pomoci v hmotné nouzi, kde je podrobně zmíněna dávka mimořádné okamžité pomoci. Tato dávka může sloužit například na úhradu letního tábora. Ohledně úhrady (či alespoň spoluúčasti na ní) oslovte zdravotní pojišťovnu Cecílie. Jestliže Vám nebudou zbývat finanční prostředky na koupi odpovídající kvalitní zdravotní obuvi, také můžete požádat **o dávku mimořádné okamžité pomoci.** Upozorňuji na to, že tato dávka je

² na základě ustanovení § 47f zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

nenároková, což znamená, že na ni není právní nárok, posouzení situace je na úřadu. Jak jsem naznačila, s ohledem na uvedené dávky je možné, že Vám úřad nevyhoví. Při hodnocení příjmů nemůže zohlednit ani srážky prováděné při oddlužení. Zde upozorňuji, že jak mzda, tak odměna pěstouna podléhají pouze srážkám (nelze je postihnout zcela). K tomu připojuji informační leták o srážkách.

Jelikož jsem v postupu Městského úřadu Hořice neshledala pochybení, věc uzavírám ve smyslu ustanovení § 17 zákona o veřejném ochránci práv.

Tuto zprávu zasílám na vědomí také starostovi města Hořice.

S pozdravem

Příloha

Dávky pomoci v hmotné nouzi

Srážky ze mzdy

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112